

ANVISNING OM ANSLAGSBUNDNA STÖDÅTGÄRDER OCH TJÄNSTER SOM AVSES I LAGEN OM SERVICE OCH STÖD PÅ GRUND AV HANDIKAPP

Askola, Borgå, Lapträsk och Lovisa
Gäller tills vidare fr.o.m. 1.11.2015

Innehåll

1. Allmänt om anslagsbundna stödåtgärder och tjänster	2
2. Funktionshindrade	2
3. Ansökningsförfarande och beslutsfattande.....	2
4. Reservering av anslag i budgeten	2
5. Användning av anslag	2
6. Rehabiliteringshandledning (14 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp).....	3
7. Anpassningsträning (15 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)	3
8. Redskap, maskiner och anordningar som behövs i den funktionshindrades dagliga sysslor (17 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp).....	3
8.1 Rörelsehjälpmedel	4
8.1.1 Understöd för anskaffning av bil.....	4
8.2 Övriga redskap, maskiner och anordningar	5
8.2.1 Att avgiftsfritt ställa ett redskap, en maskin eller en anordning till klientens förfogande.....	6
8.2.2 Förnyelse av ett redskap, en maskin eller en anordning	6
8.2.3 Nödvändiga ändringsarbeten på ett redskap, en maskin eller en anordning	6
8.2.4 Kommunikationsutrustning för hörselskadade (texttelefoner).....	6
9. Extra klädkostnader (18 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)	6
10. Extra kostnader för specialkost (19 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)	7
11. Övriga behövliga tjänster (8 § 1 mom. i handikappservicelagen) och stödåtgärder (9 § 1 mom. i handikappservicelagen)	7

1. Allmänt om anslagsbundna stödåtgärder och tjänster

En del av de tjänster och stödåtgärder som avses i lagen om service och stöd på grund av handikapp (nedan handikappservicelagen) är s.k. anslagsbundna stödåtgärder eller tjänster som inte hör till de subjektiva rättigheterna. Sådana tjänster är rehabiliteringshandledning, anpassningsträning, redskap, maskiner och anordningar som behövs i den funktionshindrades dagliga sysslor, extra klädkostnader, specialkost samt eventuella andra stödåtgärder som kommunen godkänt. Dessa stödåtgärder och tjänster ordnas i den omfattning som förutsätts och möjliggörs av de anslag som kommunen reserverat. Sökanden ska i enlighet med lagen om hemkommun ha Askola/Borgå/Lappträsk/Lovisa/ som hemkommun. Sökanden ska ansöka om service hos sin egen hemkommun.

2. Funktionshindrade

I enlighet med lagen om service och stöd på grund av handikapp avses med handikappad den som på grund av skada eller sjukdom under långa tider har särskilda svårigheter att klara av de funktioner som hör till normal livsföring (2 § i handikappservicelagen). I denna anvisning används **funktionshindrad** i stället för handikappad i enlighet med rådande rekommendationer. Syftet med stödåtgärderna som avses i handikappservicelagen är att främja de funktionshindrades förutsättningar att leva och vara verksamma som jämbördiga medlemmar av samhället samt att förebygga och undanröja olägenheter och hinder som handikappet medför. Principen för ordnandet av servicen och stödtjänsterna för funktionshindrade är att tjänsterna ska stöda de funktionshindrade att klara sig på egen hand.

3. Ansökningsförfarande och beslutsfattande

Ansökningar om ekonomiska stödåtgärder lämnas till handikappservicen. Till ansökan ska bifogas ett läkarintyg och/eller eventuella andra expertutlåtanden som gäller ärendet. Inga bilagor behövs om uppgifterna redan står till beslutsfattarens förfogande och det inte har skett förändringar. Ansökan om ekonomiskt stöd som nämns i förordningen om service och stöd på grund av handikapp ska göras inom sex månader efter det att kostnaderna uppstått. Kostnaderna ersätts i enlighet med beslutet och mot kvitto. Tjänster och stödåtgärder i enlighet med handikappservicelagen ordnas utgående från klientens individuella behov. Tjänsterna utgår från en bedömning av vårdbehovet och vid behov från en serviceplan.

4. Reservering av anslag i budgeten

Enligt 3 § i handikappservicelagen ska kommunerna sörja för att tjänster och stöd för funktionshindrade ordnas så att de till innehållet och omfattningen är sådana som behovet i kommunen förutsätter. Anslag ska reserveras för varje år enligt det behov som man känner till. Grundtrygghetsnämnden/social- och hälsovårdsnämnden ger ett förslag om behovet av anslag med beaktande av kommunens allmänna ekonomiska läge och i första hand enligt det föregående årets utfall, om man inte känner till någon betydande faktor som påverkar anslagets storlek i en eller annan riktning.

5. Användning av anslag

När det är fråga om anslagsbundna stödåtgärder omfattar kommunens ersättningskyldighet endast skäligen kostnader som föranleds av handikapp eller sjukdom och som anses vara nödvändiga. Till dessa kostnader hör kostnader som bidrar till avlägsnande av begränsningar eller hinder som beror på handikapp eller sjukdom och som alltså är nödvändiga för att den funktionshindrade ska klara de dagliga funktionerna.

När anslagsbundna förmåner beviljas är prövningsrätten mer omfattande än i fråga om de subjektiva rättigheterna när man bedömer behovet av stöd och vilka ansökningar som kan bifallas. Inom ramen för anslagen beviljas stöd i första hand till dem som mest behöver det.

6. Rehabiliteringshandledning (14 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)

Syftet med rehabiliteringshandledningen är att handleda den funktionshindrade och personer i hans närmaste omgivning samt att informera om särskilda behov som hänför sig till att öka den funktionshindrades funktionsmöjligheter. Rehabiliteringshandledningen hör i huvudsak till den medicinska rehabiliteringen, men den kan också genomföras som en del av socialarbete, till exempel genom att utarbeta serviceplaner och informera om olika servicealternativ.

7. Anpassningsträning (15 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)

Målet med anpassningsträningen är att främja funktionsförmågan hos den funktionshindrade. Till anpassningsträning hör rådgivning, handledning och träning av den funktionshindrade och personer i hans närmaste omgivning. Anpassningsträningen kan vara individuell eller ske i en grupp och kan vid behov även upprepas.

Anpassningsträningen riktas i första hand till att främja den funktionshindrades sociala funktionsförmåga, till exempel genom handledning för att främja rörelseförmågan och genom kommunikationsundervisning. I regel beviljas högst 20 lektioner kommunikationsundervisning, varefter det fattas individuella beslut om fortsatt behov. I främsta hand riktas kommunikationsundervisning till barn eller ungdomar, vars kommunikationsförmåga är fördröjd eller som har en utvecklingsstörning i kommunikationsförmågan, och för vilka alternativa kommunikationssätt är det främsta sättet att kunna kommunicera. Anpassningsträning kan även ordnas i den funktionshindrades hem eller i någon annan daglig närmiljö (till exempel daghemmet). Anpassningsträning kan också ges till föräldrar, syskon, far- och morföräldrar samt makar och sambor.

Semester- eller rekreationsverksamhet understöds i huvudsak inte som anpassningsträning.

Eftersom handikappservicelagen är subsidiär lagstiftning utreder man alltid först om anpassningsträningen kan beviljas med stöd av någon annan lag. När beslutet bereds är det bra att komma ihåg att det är Folkpensionsanstalten eller hälso- och sjukvården som i första hand ansvarar för finansiering av anpassningsträning för svårt funktionshindrade barn.

8. Redskap, maskiner och anordningar som behövs i den funktionshindrades dagliga sysslor (17 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)

Ersättning för kostnader för anskaffning av andra redskap, maskiner eller anordningar än sådana som hör till den medicinska rehabiliteringen betalas till en funktionshindrad som på grund av sitt handikapp eller sin sjukdom behöver dessa för att kunna förflytta sig, kommunicera eller klara sig hemma eller i sin fritidsverksamhet. Kommunen kan även avgiftsfritt ställa redskap, maskiner eller anordningar till den funktionshindrades förfogande.

Ersättningen uppgår i regel till hälften av den funktionshindrades behovsbaserade, faktiska kostnader för anskaffning av nämnda redskap, maskiner och anordningar. Nödvändiga ändringsarbeten som på grund av handikapp utförs på ett redskap, en maskin eller en anordning av standardmodell ersätts dock i sin helhet inom ramen för anslagen.

8.1 Rörelsehjälpmedel

Ekonomiskt stöd kan beviljas för anskaffning av rörelsehjälpmedel. Vid ersättning för rörelsehjälpmedel utreder man på vilket sätt hjälpmedlet gör det lättare för den svårt funktionshindrade att dagligen förflytta sig på egen hand. Detta gäller främst svårt rörelsehandikappade personer som inte kan använda kollektiva trafikmedel på sina dagliga resor på grund av sitt handikapp.

8.1.1 Understöd för anskaffning av bil

Anslagen ska inriktas så att kommuninvånarnas jämlikhet inte kränks. Kränkande av likabehandling är inte till exempel att ge företräde åt personer som på grund av arbete eller studier är i det svåraste läget (se HFD 2002:268).

Kommunen ska ordna anslagsbundna tjänster på det sätt som behovet i kommunen förutsätter, men inom ramen för målen i handikappservicelagstiftningen har kommunen prövningsrätt i fråga om kalkyleringen av anslagen och vad allokeringen och prioriteringen av tjänsterna beträffar. När kommunen utövar sin prövningsrätt ska den iaktta de allmänna rättsprinciperna för förvaltning, såsom principen om ändamålsbundenhet och principen om jämlikhet. Principerna för hur tjänster riktas måste vara godtagbara med beaktande av målsättningen i handikappservicelagen. Därmed kan tjänsterna riktas till dem som befinner sig i den allra svåraste situationen. (HFD 2014:167)

Om nödvändiga ändringsarbeten måste utföras i bilen ska sökanden i sin ansökan separat kunna redogöra för ändringsbehovet.

För att kostnaderna för anskaffning av en bil ska kunna ersättas med stöd av handikappservicelagen förutsätts att personen på grund av sitt handikapp eller sin sjukdom behöver ett särskilt hjälpmedel och att behovet av att förflytta sig är kontinuerligt – dagligt – eller åtminstone upprepas ofta.

Understöd för anskaffning av bil och ändringsarbeten som utförs i bil med anledning av sjukdom eller handikapp beviljas svårt funktionshindrade som behöver bil

1. för dagliga studier som leder till ett yrke eller för fortgående arbetsresor
2. av andra särskilt vägande skäl med tanke på att personen ska kunna förflytta sig regelbundet och dagligen. Andra särskilt vägande skäl är till exempel daglig transport av ett multihandikappat barn eller något annat skäl med anledning av personens individuella behov, utifrån vilket man med beaktande av personens helhetsmässiga situation kan konstatera att användningen av bil är nödvändig för att personen själv ska klara de funktioner som hör till den dagliga livsföringen.

När klienten ansöker om understöd för anskaffning av bil ska följande handlingar framföras:

- läkarutlåtande (högst ett år gammalt)
- skriftlig kostnadsberäkning om bilen som man planerat köpa

- ergo- eller fysioterapeututlåtande om behovet av tilläggsutrustning
- kostnadsberäkning för p.g.a. handikappet eller sjukdomen nödvändig tilläggsutrustning
- uppskattning av kostnaderna som ändringsarbetena medför
- utvärdering av bilaffär eller annan aktör om gottgörelse för den gamla bilen
- beslut om förskottsskatt för återbäring av bilskatt
- beslut om övriga bidrag eller ersättningar som beviljats för anskaffning av bil
- övriga motiveringar för beviljande av bilstödet
- finansieringsplan
- kopia på körkortet

Återbäringen av bilskatt beaktas vid beräkning av kommunens understöd. Erhållande av bilskatteåterbäring utgör inte ett hinder eller en förutsättning för erhållande av understöd för anskaffning av bil, men beslutet ska bifogas till ansökan som riktas till kommunen. Ansökan om understöd för anskaffning av bil ska lämnas in till handikappservicen inom sex månader efter att kostnaderna uppstått. Understöd för anskaffning av bil kan sökas redan före egentlig anskaffning av bil.

För att få ersättning för kostnaderna för anskaffning av bil måste den funktionshindrade ha en grundad anledning till att byta bil. Grundade anledningar är till exempel bilens skick, att bilen tagit sådan skada att den inte längre kan repareras eller att den funktionshindrades handikapp eller sjukdom förvärrats. Skäligt pris bestäms alltid separat för varje klient med beaktande av det behov som handikappet eller sjukdomen ger upphov till. Från bilens anskaffningspris avdras beroende på fallet bilskatteåterbäring, försäkringsersättningar, gottgörelse för gammal bil samt eventuella andra rabatter och bidrag som beviljats för anskaffning av bilen. Av de återstående faktiska anskaffningskostnaderna för bilen ersätts hälften, men dock högst 3 000 euro. Det har i rådande rättspraxis konstaterats vara möjligt att sätta en gräns i euro med beaktande av den allmänna skyldigheten att ordna tjänster och kommunens egna sparmål (se HFD 2006:55).

Skäliga kostnader för sådana nödvändiga ändringsarbeten som på grund av handikappet måste utföras på redskap, maskiner eller anordningar av standardmodell ersätts i sin helhet inom ramen för anslagen. Även tilläggsutrustning som handikappet kräver ersätts i regel helt, om den inte redan ingår i bilens standardutrustning. Vinterdäck, motorvärmare och annan vanlig tilläggsutrustning samt servicekostnader ersätts inte.

Erhållande av färdtjänst och ordnande av den utgör inte hinder för beviljande av understöd för anskaffning av bil, men färdtjänsten och understödet för anskaffning av bil beaktas dock som helhet när man bedömer den funktionshindrades behov av tjänsterna i fråga. Antalet resor som beviljas en svårt funktionshindrad kan till exempel i vissa fall minskas från de 18 månatliga enkelresor som bestäms i 6 § i handikappservicelagen (se HFD 5.9.1996 T 2720).

8.2 Övriga redskap, maskiner och anordningar

Syftet med ersättningen som beviljas för redskap, maskiner och anordningar är att stödja och främja den svårt funktionshindrades förmåga att klara sig självständigt. Behovet ska bero på ett handikapp eller en sjukdom som medför funktionsbegränsningar. Väsentligt är om behovet av apparaten beror på att personen är svårt funktionshindrad eller om det anknyter till den normala utrustningen i familjens hem. Ekonomiskt understöd för maskiner beviljas endast för skäliga kostnader. Klienten ska lämna in en kostnadsberäkning för maskinen. Vid behov ber man en ergoterapeut om en bedömning av behovet av anordningen och de nödvändiga egenskaperna.

Ersättning beviljas i regel inte för anskaffning av hobbyredskap, men ersättning kan beviljas för tilläggsutrustning eller ändringsarbete som handikappet förutsätter, om tilläggsutrustningen/ändringsarbetet gör det möjligt att använda redskapet.

8.2.1 Att avgiftsfritt ställa ett redskap, en maskin eller en anordning till klientens förfogande

Kommunen kan avgiftsfritt ställa ett redskap, en maskin eller en anordning till en funktionshindrads förfogande. I ett sådant fall kvarblir redskapen, maskinerna eller anordningarna i kommunens ägo. Då behovet har gått över är klienten skyldig att returnera anordningarna till kommunen för eventuellt ny användning. Då anordningen ägs av kommunen, ansvarar kommunen för kostnaderna för underhåll och reparation av redskapet eller anordningen. Klienten i sin tur ansvarar för de egentliga brukskostnaderna.

8.2.2 Förnyelse av ett redskap, en maskin eller en anordning

Då klienten önskar förnya en anordning som personen i fråga har i sitt bruk, ska man be klienten lämna in en utredning om behovet av förnyelse, varefter behovet prövas från fall till fall. Utbetalning av ersättningen förutsätter att den nuvarande anordningen eller redskapet inte längre motsvarar behovet som uppstår av sjukdom eller handikapp eller att anordningen eller redskapet är i tekniskt dåligt skick. Om anordningen är i tekniskt dåligt skick, reder man ut kostnaderna för en reparation. Om man anser att en reparation är ändamålsenlig ersätts inte anskaffning av en ny anordning. Anordningens ålder utgör inte grund för förnyelse.

8.2.3 Nödvändiga ändringsarbeten på ett redskap, en maskin eller en anordning

Ändringsarbetena ska vara nödvändiga, d.v.s. att maskinen, redskapet eller anordningen inte kan användas utan ändringsarbetet. Om ändringsarbetet endast förbättrar bruksegenskaperna för en anordning av standardmodell eller om det annars är nyttigt eller har estetiska värden, rör det sig inte om ett ersättningsgillt ändringsarbete. Ändringsarbetena ersätts oberoende av om de utförs på en ny eller gammal anordning. Behovet av nödvändiga ändringsarbeten bedöms utifrån den funktionshindrades individuella omständigheter. Ändringsarbetena ersätts oberoende av om de utförs på en ny eller gammal anordning.

8.2.4 Kommunikationsutrustning för hörselskadade (texttelefoner)

Hörselskadade beviljas ersättning för utgifter för kommunikationsutrustning (till exempel hyra för texttelefoner) om utrustningen är en grundläggande förutsättning för den hörselskadades kommunikation och informationsåtkomst och om sökanden inte själv har utrustning som är lämplig för detta ändamål.

9. Extra klädkostnader (18 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)

Den funktionshindrade beviljas enligt behov ersättning för extra klädkostnader som föranleds av att kläderna på grund av handikappet eller sjukdomen slits snabbare än normalt eller av att personen på grund av sitt handikapp inte kan använda konfektionskläder eller vanliga skodon (personen behöver till exempel udda skodon). På grund av individuella skillnader avgörs ärendena alltid från fall till fall. Som medicinsk rehabilitering ersätts till exempel ortopediska skodon från sjuk- och hälsovården. Handikappservicelagen tillämpas i detta fall i andra hand.

10. Extra kostnader för specialkost (19 § i förordningen om service och stöd på grund av handikapp)

Den funktionshindrade får utgående från individuell prövning ersättning för extra kostnader för specialkost eller specialnäringsspreparat som personen måste använda under en lång tid och regelbundet. Sökanden ska visa upp ett läkarintyg av vilket behovet av specialkost framgår. Enbart rekommendation av läkare eller annan yrkesutbildad person är inte tillräcklig.

På grund av de individuella skillnaderna mellan klienterna ska ärendet alltid avgöras från fall till fall. De extra kostnaderna för specialkost måste utredas i samarbete mellan klienten och socialarbetaren utgående från en kostnadskalkyl som klienten upprättat och andra utredningar. Innan man beviljar ersättning för kostnaderna för specialkost ska man ta reda på eventuella primära stödformer. Klienten kan få ersättning för kostnaderna för specialkost på grundval av vårdbidrag för barn, handikappbidrag, vårdbidrag för pensionstagare och med stöd av sjukförsäkringslagen.

11. Övriga behövliga tjänster (8 § 1 mom. i handikappservicelagen) och stödåtgärder (9 § 1 mom. i handikappservicelagen)

En svårt funktionshindrad person, en nära anhörig eller någon annan person som har omsorg om personen i fråga kan i enskilda fall ges annan service och annat stöd som behövs för att syftet med lagen ska nås. Då är det fråga om service eller stöd av engångskaraktär i enskilda fall.